

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za kraje bivše Avstro-Ogrske:
celo leto naprej . . . K 50—
pol leta . . . . . 25—
četrt leta . . . . . 13—
na mesec 4:50

za Nemčijo:
celo leto naprej . . . K 55—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej . . . K 60—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Uredništvo (spodaj, prilije, levo). **Enalova ulica št. 5, telefon št. 85.**

Izloja vsek dan zvečer, izvzemši nedelje in praznike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 vin. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vinarjev. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vedno **po nakaznici**. Na samo pismene naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej . . . K 48— | četrt leta naprej . . . K 12—
pol leta . . . . . 24— | na mesec . . . . . 4—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: **Enalova ulica št. 5** (v l. nadst. levo), telefon št. 43

Kriza v novem ministristvu.

Zagreb, 17. decembra. Iz vesti iz Beograda se še vedno ne da razsoditi, kaj je povzročilo nenadno krizo kabineta. Kakoršnje so že bile difference, ki so dovele do krize, je po današnjih poročilih skoro gotovo, da se objavljena ministrska lista ne bo bistveno spremenila. Rešitev krize danes le slabo napreduje, ker ovira intenzivnejše posvetovanje strank med seboj proslava rojstnega dne prestolonaslednika Aleksandra in pa tudi dogovori strank s kraljevičem Aleksandrom samim. Rešitev krize se pričakuje za četrtek.

Slavnosti ob priliki prestolonaslednikovega rojstnega dne v Zagrebu.

Zagreb, 17. decembra. Hrvatska prestolnica je danes na slovesen način praznovala prvi rojstni dan prestolonaslednika Aleksandra, odkar je zedinjena v državi SHS. Mesto ima praznično lice, hiše so v zastavah, po ulicah in trgih je živahno vrvenje. Ob 9. uri jutraj je imel knezoški dr. Bauer v katedrali slovesno cerkveno opravilo, katerega so se udeležili vojaški poveljniki in civilni uradniki in galski občinstvo se je nabralo toliko, da ni bila polna samo ogromna katedrala, marveč tudi ves trg pred njo. Po slovesnosti v katedrali se je vršila druga slovesnost v pravoslavni cerkvi. Ko je bila tudi tam končana cerkvena svečanost, je bila na Jelacicevem trgu sijajna parada vojaštva, obsegajoča vse 5 do 6 tisoč mož broječe vojaštvo zagrebske posade. Večstotna množica ljudstva je na trgu prisostvovala lepemu prizoru, ko je korakala naša nova narodna armada mimo tribune, ki je bila postavljena pred Jelacicevim spomenikom za vojaške dostojanstvenike in francoske in angleške goste. Občinstvo je posamezne vojaške oddelke živahno pozdravljalo. Posebno burno je bil aklamiran oddelki jugoslovanske legije, ki je prikorakal v polni opremi z jeklinimi angleškimi čeladami na glavah. Parade se je udeležila cela v Zagrebu se nahajajoča artiljerija in konjenstvo ter oddelki strojnih pušk. Občinstvo je z zadovoljstvom in zadoščenjem konstatiralo, da je reorganizacija naše vojske skoraj do mala končana. Nekdanji srbski oddelki so nastopili danes že skupno in pomensko z našimi četami. Bivša avstro-ogrška uniforma je že tako prirojena, da je popolnoma slična srbski. — Po končani vojaški paradi se je vršil na banovem dvorcu na Markovem trgu svečan sprejem. Na trgu je igrala domobranska godba. Ko je zaigrala Kolo, je začela mladina plesati srbsko kolo. V hipu so se jim pridružili srbski častniki in vojaši, njih zgledu so sledili navzoči angleški in francoski častniki. Plesalcem se je pridružila velika množica občinstva brez razlike stanu in starosti. Takoj na to je prišel iz palače ban v spremstvu višjih uradnikov, nakar so vsi pričeli plesati kolo. Pozornost in odobravanje je med občinstvom posebno izjavilo deistvo, da si je ban izbral za družico pri plesu neko gospodično, ki je bila obsojena in zaprta zaradi veleizdaje. Po plesu so dvignili navzoči bana na ramena in mu pridelili živahne ovacije, nakar je ban povabil vse navzoče, moške in ženske, častnike in prostake, magnate in delavce v svoje dvorane, kjer se je plesalo kolo in so bili razni nagovori. Okrog 2. popoldne se je občinstvo razšlo med živahnimi vzkliki za Jugoslavijo, prestolonaslednika - regenta Aleksandra in kralja Petra.

SRBSKA SKUPŠTINA IN UJEDINJENJE.

Beograd, 17. decembra. (Li. k. u.) »Večernje Novosti« priporočajo v svojem današnjem uvodniku, naj se skliče skupščina začetkom leta 1919, da promulgira sklepe glede ujedinjenja države SHS.

Dr. Masaryk o jugoslovanskem vprašanju.

Dunaj, 17. decembra. Bernski korespondent lista »Neues Wiener Tagblatt« poroča, da se vrše med predsednikom Masarykom in italijanskimi oblastmi v Padovi pogajanja glede jugoslovanskega vprašanja. Predsednik se je izjavil, da je stališče nove jugoslovanske države zelo težavno, ker

Srbija ne more priznati londonskega pakta, sklenjenega med Anglijo, Francijo in Italijo v Londonu 26. aprila 1915, ker se je na teh pogajanjih sklepalo o jugoslovanskem vprašanju, ne da bi bila navzoča Srbija, ki je na tem vprašanju najbolj interesirana. Srbija se drži le svojih rimskih dogovorov, ki so za njo obvezni. Če se uveljavijo londonski dogovori, se mora Srbija obrniti do Wilsona, čigar načela se morajo uveljaviti. Anglija in Francija delujeta z vsemi silami na to, da se Italija odpove svojim v londonskem paktu in zagotovljenim pravicam.

Bern, 17. decembra. »Agenzia Stefani« poroča: Predsednik dr. Masaryk je dospel danes v Rim, kjer ga je na kolodvoru sprejel sam italijanski kralj Viktor Emanuel. Izkazalo se je predsedniku češke republike vse vojaške časti, ki mu gredo. Dr. Masaryk je s svojim spremstvom gost italijanskega kralja.

Za italijanske aspiracije so tudi merodajna Wilsonova načela.

Curich, 16. decembra. (Li. k. u. — K. B.) Italijanski senat je sprejel proračun in se je na to odgodil. — V debati je izjavil ministrski predsednik Orlando, odgovarjajoč na različna vprašanja: Italija ne more demobilizirati, marveč mora radi težko, ki bodo sledile vojni, vzdrževati svoje čete. Ker se tiče italijanskih aspiracij, so podrejene vprašanjem splošnega značaja, katerih rešitev pristojajo edine mirovni konferenci. Pri končni ureditvi vseh spornih vprašanj bodo merodajna Wilsonova načela, katerim ostane Italija zvesta, ministrski predsednik pa ne more reči, do katere mere. V praksi bi utegnili imeti Wilsonova načela ovire, ki bi zavlačevala uresničenje naših aspiracij. Glede vprašanja vojnih odškodnin, ki jih izključuje predsednik Wilson, bo Italija zavzela isto stališče, kakor ostali zavezniki. Med alijanci vlada popolna solidarnost, ki izjira ne samo iz pravice, za katero se bojujejo, marveč tudi iz skupnih izgub. V tej, za nas odločilni uri, je končal Orlando, gojimo čut globokega zaupanja napram našim zaveznikom ter čut lojalnosti in prijateljstva. Dobro vemo, da se moramo opirati na obojestransko zaupanje in smo uverjeni, da bomo srečno premagali vse težkote. — Senat je nato soglasno sprejel resolucijo, v kateri izraža svoje zaupanje, da bodo italijanski delegati na mirovni konferenci delovali v duhu uresničenja naših duševnih in materialnih aspiracij.

Nemške nade so izgubljene.

Mariborska »Straža« priobčuje iz Beograda pismo dr. Jerjava, v katerem piše med drugim: Slovenci se zanimamo v prvem redu za zunanjo in za vojaško politiko. Radi bi dosegli popolno sigurnost, da se bo Jugoslavija držala na konferenci v Parizu trdo in neizprosno. Z vseh strani se nam v tem pogledu zatrjuje, da se bo postopalo brezobzirno. Če v Parizu smo izvedeli, da so vse nade naših Nemcev, da se količkaj postavijo na noge, absolutno izgubljene. Vsak se čudi, zakaj sploh kdo jemlje kaj ozira na zavarovanje nemške vlade glede Maribora, Radgone, Celovca in Bečja. Avstrijski Nemci morajo v tem oziru temeljito revidirati svoje stališče. Maribor n. pr. ni nobeno vprašanje več ne za nas, ne za mirovno konferenco. Nemci se vedno menijo, da bodo mesta igrala na naši severni meji kakšno vlogo. Kako bridko se motijo in varajo!

Zgodovinski dnevi v Belem gradu.

IV.

Konference Narodnega Veča trajajo ves dan. Ali se sestane plenum na dolgotrajne debate, ali se posvetuje predsedstvo s srpskimi ministri, ali se razgovarjajo posamezne skupine in stranke s srpskimi strankami oziroma šefi, v kolikor se oni nahajajo tu. O navidezno brezplovnem govorjenju se čuje dom ponedel marsikatero modra beseda. Toda malokomu pride na misel, da je treba obvladati in se posvetovati o ogromnem materialu in da vprašanja zunanje politike, mej, vladavin, ustave, notranje ureditve, valute itd. itd. nikakor niso niti jednostavna, niti lahka, tem manj, ker imamo, kakor vsak drug narod, tudi mi razne smeri in strankarska naziranja oziroma razne interese posameznih skupin. Vendar se pa mora

priznati, da vrše delegati Veča svojo dolžnost v glavnem v zavesti, da gre za nas vse za vprašanje o »biti ali ne biti« in da so vsi brez izjeme z notranjim zadoščenjem pozdravili prvi veliki korak naprej v izvedbo in stvaritev ujedinenja, namreč adreso Narodnega Veča prestolonasledniku — regentu Aleksandru in odgovor njegov — dva dokumenta, ki spadata med temeljne pravne dokumente naše jedinstvene, na zunan in znotraj slobodne slovensko - hrvatsko - srpske demokratske in narodne kraljevine. Ne samo delegati, ampak ves narod in vsi odgovorni vodje vseh strank čutijo, da ne bi nikdo njih mogel prevzeti sedaj odgovornosti rušenja tega, kar se je s težkim trudom doseglo, zlasti pa ne v sedanjih dobah, ki je usodna za celo stolletje in naprej. Vsled tega je vprašanje republike izgubilo vsako važnost in se umaknilo zdravemu naziranju, da je glavno svoboda in dobrobit celega naroda.

Med konferencami so se vršile avdijske. Sprejeta je bila pri Njegovem kraljevskem Visočanstvu prestolonasledniku-regentu Aleksandru cela vrsta politikov, iz Slovenije, Hrvatske, Bosne in Dalmacije. Sprejeti so bili Svetozar Pribičević, dr. Pavelić, dr. Dimović, dr. Paleček, dr. Tresić-Pavičić, dr. Smolaka, V. Vilder, Hamid Svrci in dr. Halibeg Hrasnica, dr. Šimrak, dr. Sunarić, dr. Lukinić, Džamonja, dr. Ivan Novak, dr. Peleš, dr. Breje in dr. Cankar, dr. Albert Kramer, Spincić, dr. Barać. Z njimi se je prestolonaslednik razgovarjal o raznih narodnih, zunanje političnih, plemenskih, deželnih, konfesionalnih in drugih vprašanjih, ki se nanašajo na urejanje naše države.

Prestolonaslednik se je z vsemi razgovarjal delj časa, po pol ure in z mnogimi tudi celo uro. Pokazalo se je, da je o večini naših vprašanj presenetljivo dobro informiran, kar je tem bolj priznanja vredno, če pomislimo, da je v zadnjih štirih letih imel izredno mnogo posla z regentstvom, s potrebnimi političnimi potovanji in konferencami v Parizu, Rimu, Londonu, na Krfu in v Solunu, z notranje političnim položajem in da je imel vrhu tega mnogo opravila na svojem odgovornosti polnem mestu kot vrhovni zapovednik vojske. Ne smemo tudi pozabiti, da se je hrabro boril zlasti leta 1915 in da je bil takrat pri Bitolju od granate precej težko ranjen. Poleg dobre informiranosti regenta se opaža še posebej in vsi delegati, ki so imeli priliko razložiti mu svoje naziranje in težnje, to soglasno ponavljajo, da je regent opetovano izjavil, da hoče jednako čuvati državljansko svobodo i Slovencev in Hrvatov i Srbov, socialno pravičnost napram vsem razredom in popolno neomejeno toleranco vsem konfesijskim.

Dne 1. decembra zvečer končale so debate o prvem glavnem delu vseh vprašanj o ureditvi naše države ter po končno tekstirani adresi Narodnega Veča sprejeti tudi priobčeni tekst prestolonaslednikovega odgovora. Vsebina obeh zgodovinskih dokumentov je znana. G. minister Stojan Protić sporočil je Narodnemu Veču, da čaka Ni. kr. Visočanstvo prestolonaslednik delegate v svojem provizornem stanovanju ob 8. uri zvečer. Napotili smo se tja in bili sprejeti v dvorcu od 2 polkovnikov, osebnih pomočnikov njegovih, ter povedeni v sprejemno dvorano. Oprema je povsod nad vse jednostavna in primerna Belemu gradu, kakor je sedaj po odhodu Nemcev. Brez sijaja, priprost in povsem demokratski je ta dvorec. Niti rokavice, najnavadnejši utencil vsakega privatnega obiska, niso bile predpisane in res iz medsebojne solidarnosti ni nikdo obelk rok. Ko smo se razvrstili v polukrog, odprli je ne vem kdo dvokrilna vrata in vstopil je v sobo Aleksander, z njim ministri Protić, Jovanović in Nirić ter general Rašić. Za burnim pozdravom »Živio« je prečital dr. Pavelić adreso, na katero je prestolonaslednik prečital svoj odgovor, na kar so zopet zaorili »Živio« kliči. Na to je stopil prestolonaslednik k vsakemu posamezniku, ljubeznivo mu dal roko, pri čemer je dr. Pribičević vsakega posameznika predstavil po imenu in stanu, a prestolonaslednik je vsakega posameznega vprašal, odkod je, ter se informiral več ali manj o podrobnostih, izvzemši one, ki so bili že v avdijski. Te je samo pozdravil kot znanec. — Vprašal je n. pr. dr. I. N. Novaka o prilikah v Medijemurju ter na njegove prošnje o madjarskih nasiljih in moritvah vprašal: Kaj v Zagrebu nimate dovolj vojske? (Dan pozneje je dr. Ivan Novak bil še

posebej sprejet v avdijski, ki je trajala več kot trideset ur in v kateri je ta pooblaščenec Medijemurja razložil natančno etnografske granice in vse prilike v zemlji, madjarsko oholost in zgodovino njihovega obnašanja ter mu predložil ves material za mirovno konferenco.)

Ko sem bil prestolonasledniku predstavljen in sem mu na vprašanje, odkod da sem, odgovoril, da sem iz nesrečne, porušene in sedaj od neprijatelja zasedene Gorice, ki je še le sedaj »iredenta« in čaka na odrešenje, kakor vsi drugi od Italijanov zasedeni kraji, se je interesiral najprej za podrobnosti iz porušenega mesta in za prehrabne prilike, potem pa je izjavil, da je konformno kakor v svojem odgovoru na adreso delegatov že izraženo, tudi osebno popolnoma uverjen, da bodo Italijani morali našo zemljo zapustiti in da je sedanje zasedenje prav sigurno samo začasno, vsekakor da se bo v tem pogledu zgodilo vse, kar je v obče mogoče storiti, da se naša teritorij reši.

Ko je bil cerce končan, pozdravil je prestolonaslednik-regent Aleksander delegate, ki so ga zopet pozdravljali z navdušenimi »Živio« kliči, ter odšel.

Medtem se je v est o svečanem aktu o katerem ni bil prej nikdo obveščen, vsesedno razširila po mestu. Pred prestolonaslednikovim dvorom se je zbralo nad 1000 omladin in častnikov, ki so pričeli z ovacijami. Prepevale so se vse naše himne, kakor Hej Slovani, Lepa naša domovina, Bože pravde, nakrat so zaplapolale zastave; predstava v pozorišču se je prekinila in vse občinstvo je pridrvelo na široke Terazijske, navdušeno klicajoč zedinjajočo Jugoslavijo, bratom Slovencev in Hrvatom, kralju Petru in prestolonasledniku Aleksandru, zmagoviti srbski vojski in zavezniški Franciji. Med množico se je pomešalo tudi mnogo Francozov in med pevanjem naših himen ter vsklikanjem Življa Jugoslavija! Živio kralj! Živili brata Slovenci i Hrvati, živili Srbi, živelo Narodno Veče, živelo narodno jedinstvo, vive la France se je množica ki je med tem narasla na več tisoč, s svojimi zastavami napotila pred Grand hotel, tam svoje navdušene manifestacije ponovila in se potem razšla.

Vesti iz Kanfanara (Istra).

14. decembra.

Malo časa je trajalo naše veselje, da smo se rešili avstrijskega jarma in da imamo lastno državo. Kako je bilo lepo tiste dni, ko smo prisegali zvestobo Jugoslaviji. Ves trg, vsaka hiša okrašena z našimi zastavami. Bili so zares praznični dnevi. In marsikatero oko je od samega veselja zasolilo. Zdal se pa prišli dnevi tuge in žalosti. Prišli so Italijani, ustvarili svoj »sindac« in dali vodstvo občinske uprave najhujšemu janičariu, proslulemu Kosari, nasera tainika Cerovca so pa kratkoma odstavili in odpravili iz Kanfanara, kot tučja. In ta Kosara nastopa zdaj z vso podivjanostjo kaknega irredentista in bruh svoj jezo nad nami. Upamo, da bo tudi niemu prišel dan plačila, ker ga imamo dobro opisanega še iz mirnih časov. Ljudem so tukaj pobrali vse orožje, še navadnih nožikov mu niso pustili. Zupnika Sulica so prisilili, da mašuje za blagor Italije. Pred dnevi so praznovali 30 dni, odkar so prikorakali v naš trg. V cerkvi se je pel »Te deum«. Kdor ni razobesil laške zastave, bil je za 24 ur. Učitelji Lukež se ni hotel udeležiti »Te deuma«, pa so ga takoj odpravili in odpravili proč. Hrvatsko šolo so enostavno zaprli in prisilili otroke, da pohajajo laško šolo, ako ne, morajo starši plačati velike denarne kazni. Najslabšo vlogo igra postajenalek Lana. Zapolnili si bomo tega gospoda dobro za poznejše čase, ko bo zopet tekal okoli nas. Lahki hočejo pridobiti ljudstvo za se na vsak način, da bi se izreklo za Italijo, zato prireajo ples, veselice, dajejo riž in kavo. Pri tem ne pozabljajo vpiti in strahovati naše ljudi, da jo Istra laška in da bo tudi ostala pod Italijo. Mi tega ne verujemo in gledamo to laško počenje z studom in upamo trdno, da se jih kmalu znebimo. Naše oči so danes vprte v Beograd in prosimo našo vlado, da nas kmalu osvobodi teh pritencev. Naših časopisov ne dobivamo, a laški, kdo bi jih čital? »Hrvatski list« iz Puče je dan za dnem ves pobeljen. Naši ljudje unaajo, da bomo spomladi gotovo pridruženi naši veliki materi Jugoslaviji.

Rimski župan v Gorici.

Rim, 17. decembra. Rimski listi poročajo, da je dospel rimski župan Collona v Gorico, kjer ga je prebivalstvo baje navdušeno sprejelo in mu pridelilo velike ovacije.

Italijani v Idriji.

Idrija, 13. decembra.

Iz vtihoapljenega pisma posnemamo: Notar Fran Tavzes je za enkrat še doma. Kot gerentski svetovalec in notar je začaso oproščen internacije. Za koliko časa bo veljalo to oproščenje, je seveda drugo vprašanje. Interniranci so se večinoma že vrnili. Dobili so dopuste kot kmetje, oziroma kot kmetijski delavci. Le častnike so obdržali. Eden teh interniranih častnikov piše iz Kormina, da imajo silno slaba prenočišča. Po 8 jih spi v mali luknji. Hrana je od dne do dne slabša in nezadostna. Prosi jestvin.

Morda bi mogla Narodna vlada na kak način intervenirati, da bi Italijani iz interniranci bolje ravnali.

Jutri praznujete drugo naše ujedinenje. Tudi mi bomo v duhu z vami. Počivalo bo tudi pri nas vse delo in dopolne se udeležimo slovesne službe božje.

Sicer živimo po navadi. Lakota trka na duri. Lahki so nam doslej dali samo po 2 kg moke na osebo. Obljubljajo tudi nekaj riža in kruha za danes ali jutri. Pa kaj bo to, ko smo že tri tedne odrezani od vsega sveta! Mnogo rodovim nima kaj dati v lonec. Naiboli občutimo pomanjkanje masti. Tako mora celo kisliti biti nezabegljena. Pokonci nas drži samo upanje, da ne ostanemo vedno pod tujo komando.

Za red Lahki pač skrbijo. Če te dobe po 10. uri zvečer na cesti, te odvedejo na stražnico in te vsega preiščejo, če morda ne nosiš kakih časopisov ali kaj podobnega.

Tudi ceste popravljajo. Priznati jim moramo v splošnem, da je to dobro ljudstvo, ki se ne da primerjati z Nemci ali z Madžari. Ko bi ne iztezali rok po naši zemlji, bi mogli biti dobri prijatelji, ker so ljubezni in prijazni.

Vse mesto je preneženo s telefoni. Kjer stane kak vojak, tam je napeljana elektrika. Seveda ni nihče vprašal elektrarne ali rudniške direkcije za dovoljenje.

INTERNACIJE V BOROVILJAH.

Celovec, 17. decembra. (Li. k. u. — K. B.) O aretacijah v Borovljah se uradno poroča: Po poročilu jugoslovanskega poveljstva v Borovljah je nekdo iz hiše ustrelil na jugoslovanskega častnika in lahko ranil. Nato so odvedli kot talce župana Ogrisa, tvorniškega ravnatelja Hoiniga, ravnatelja strokovne šole Kessnerja, davčnega upravitelja Höchta in nadučitelja Kusternigga. Po obvestilu jugoslovanskega poveljstva so jih pa davi zopet izpustili.

Iz Češke.

Potovanje predsednika dr. Masaryka v Prago.

Zraga, 17. decembra. Prihod predsednika dr. Masaryka v Prago se je zavlekel, tako, da bo prisel v Prago šele v petek, dne 20. decembra.

★

Praga, 17. decembra. Mestni svetnik Vodička je danes v visoki starosti tu umrl. Zapustil je celo svoje premoženje v znesku 120 milijonov kron Matici školski.

Retz, 17. decembra. (Ljub. kor. urad.) Mesto Mikulov je zasedlo davi 160 Čehoslovakov. Malo prej je ondotno okrajno glavarstvo prelozilo svoj sedež v Lavo ob Diji (Nižie - Avstrijsko).

Praga, 17. decembra. (Ljub. kor. urad.) Kakor poroča čeho - slovaški tiskovni urad, so čeho - slovaške čete zasedle mesto Friedland. Zasedeno mesto je popolnoma mirno.

Billin, 17. decembra. (Ljub. kor. urad.) Včeraj jutraj je prišlo na tukajšnji županski urad devet članov čeho - slovaškega narodnega odbora. Zahtevali so sklicanje mestnega sveta. Ko se je ta sestel, so ga razustili in namesto njega imenovali komisijo šestih Nemcev in šestih Čehov s češkim predsednikom. Mestni svet je protestiral proti temu.

Iz Avstrije.

Avstrijska vojaška justica.

Dunaj, 17. decembra. (Li. kor. ur.) Voino državni urad javlja: Od vojnega državnega urada za pregled vojaških aktov imenovana komisija je predložila 12 vojni - ogledniških aktov XII. armadnega zbora, ki jasno dokazujejo, kako so razni častniki in višji poveljniki zlorabljali vojaško pravosodstvo. Več primerov kaže, v kakli obliki in iz kakih razlogov sta dala podmaršal pl. Liubič in njegov ogledniški častnik, stotnik generalnega štaba Josip Wild, leta 1914 in 1915, usmrtili ljudi, dasi ne bi bila po rednem postopanju proti nim nastala armadi niti najmanjša nevarnost.

★

Razne vesti.

Wilson v Parizu.

Pariz, 17. decembra. (Li. kor. ur.) Agence Havas poroča: Predsednik Wilson in žena njegova sta se šla davi izprehajati v boudoiskem gatu in dalje do Versailles. Medutoma so jih nekateri spoznali in ju pozdravili z iskrenimi vzkliki. Po povratku je šel predsednik Wilson s predsednikom Poincaréjem in s spremstvom v svečanem izpovedu v Mestni dom. Množica je živahno pozdravljala oba predsednika. Čete so izkazale vojaške časti. Vojaške godbe so svirale ameriško himno in maršelezo. Na Mestnem trgu je množica priredila predsedniku Wilsonu živahno ovacijo. Neprenehoma pozdravljala sta vstopila oba predsednika v Mestni dom, okičen z zastavami. Ondi ju je sprejel predsednik mestnega sveta, Wilson je odgovoril na pozdravni govor predsednika Mestnega sveta: »Amerikanski narod je bil tembolj ogorčen zaradi nepravilnosti te vojne, ker je vedel, kako je bila zakrivljena. Ogromnost oceana nas ni ovirala, da bi se preverili o nujnosti, udeležiti se vojne. Zedinjene države so se udeležile vojne, vedoč, kako globoke rane so zadobila pravna načela, pa tudi ker so načela osrednjih držav užalila srca, kakor tudi pravna načela. Predsednik je končal z izrazom veselja, da je mogel ugotoviti trdno zvezo mišljenja in idealov francoskega in velikega ameriškega naroda.« Nato so odšli v arkanodno dvorano, kjer je bil pripravljen zaitrak. Predsedniku Wilsonu so poklonili zlato kolajno, soprogi njevozi pa zlato brošo z diamanti. Predsednik se je vpisal v zlato knjigo. Na zahtevanje množice sta se pokazala Wilson in Pershing na balkonu. Pozdravili so ju z živahnimi ovacijami. Nato je obiskal predsednik Wilson predsednika Poincaréja v vojnem ministrstvu. Mudil se je deset minut. Vozčega se so pozdravljali ves čez. Naposled je Wilson sprejel Venizelosa.

Amsterdam, 17. decembra. (Li. kor. ur.) »Algemeen Handelsblad« poroča: Londoni dopisnik »Manchester Guardian« da je izvedel iz verodostojnega vira, da hoče predsednik Wilson s svojim potovanjem v Evropo doseči mir v zmislu svojih 14 točk. Wilson ima pred očmi čast Amerike in svojo lastno dolžnost in je prišel, da izvede svoj program, ako treba, tudi z najkrepkejšim pritiskom na zavaznik.

Francozi v Odesi.

Beograd, 18. decembra. Vojni tiskovni urad javlja: V Odeso je priplul prvi oddelek francoske mornarice. Prebivalstvo je Francoze navdušeno pozdravilo. Mesto je popolnoma očiščeno vseh nemških živlev.

Wilson namerava praznovati božične praznike v Trierju.

Pariz, 17. decembra. Kakor poročajo listi, namerava predsednik Wilson praznovati božične praznike med svojimi četami v Trierju.

Venizelos v Parizu.

Beograd, 18. decembra. Vojni tiskovni urad javlja: Grški ministri predsednik Venizelos je dospel v Pariz, da se udeleži mirovnih predpogajanih.

London, 17. decembra. Ameriške vojne ladje, ki so spremljale predsednika Wilsona, so zapustile angleške vode ter se nahajajo na povratku v Ameriko.

Amerika ne zahteva ne ozemlja, ne vojne odškodnine.

Berolin, 17. decembra. (Ljub. kor. ur.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Monakovega o ameriškem mirovnem programu: Effilov stol razširja rastopno brzojavko: »Vsem! Državni tajnik za mornarico Daniels je izjavil v Baltimore, da Amerika na mirovni konferenci ne bo zahtevala ne ozemlja, ne vojne odškodnine. Mali narodi morajo dobiti iste pravice, kot veliki. Odrnitati je treba vse vzroke, ki bi utegnili imeti za posledico novo vojno. Zahtevali bomo jamstva za svobodo in za zvezo narodov, ki bi imela moč, preprečiti vsa nasilstva.«

Ententni državni povabljeni v Liege.

Beograd, 18. decembra. Vojni tiskovni urad javlja: Mesto Liege je poslalo v Pariz deputacijo, ki povabi Wilsona, Poincaréja, Clemenceaua in maršala Focha v Liege, da se na licu mesta prepričajo o barbarstvu nemških čet.

Rotterdam, 17. decembra. Morilec predsednika se imenuje Jožef Rodriguez d'Arc. Pri zaslišanju je izjavil, da je pripravljen imenovati svoje sokrivce.

Budimpešta, 17. decembra. Bivši romunski ministri predsednik Bratianu je imenovan zopet za ministrskega predsednika.

Bern, 17. decembra. Listi poročajo iz Smirne, da se tam vrše po celi Mali Aziji krvavi masakri kristjanov. Več tisoč turških dezerterjev ropa in požiga po tamšnjih pokrajinah. Listi zahtevajo, da ententa tjakaj odposlje vojaško mislijo, da vpostavi red in mir.

Pariz, 17. decembra. »Matin« poroča iz Haaga: Tu se v političnih in gospodarskih krogih propagira mnenje, da bi morala nizozemska politika kreniti v nova pota ter se oprati od sedaj naprej edinele na entento.

Zagreb, 17. decembra. (Li. kor. ur.) Italijani so uvedli na Reki cenzuro za vse zagrebeške liste.

Politične vesti.

Občina Žiri kralju Petru I. Občina Žiri je poslala, pooblaščenca po vseh obč. korporacijah v Beograd to-le udanostno brzojavko: Njegovemu Veličanstvu kralju Petru I. Pri izvanredni seji zbrani zastopniki vseh tukajšnjih uradov vseh tukajšnjih društev in za drug, in sicer: Zastopniki občinskega urada, župnega urada, poštnega urada, vodstva ljudske in obrtne šole, ter čipkarske, dalje zastopnikov dveh gasilskih društev v Žireh in Dobračevi, Bralnega društva v Žireh, Izobraževalnega društva na Dobračevi, društva Sokolov in Orlov, dalje zastopniki odbora Narodnega sveta Žiri, Podružnice kmetijske družbe, Kmetijske zadruge, dalje Hranilnice v Žireh in na Dobračevi, dalje Cevljarske zadruge v Žireh, Gospodarske zadruge na Dobračevi, Čebelice v Žireh in na Dobračevi, Električne cen-

trale v Žireh, Obrtne zadruge v Žireh ter avtomobilne akcijske družbe na Dobračevi izražajo svoje veliko veselje in oduševljenje nad uresničnim ujedinjenjem bratskih narodov Srbov, Hrvatov in Slovencev pod skupno vlado slavne dinastije Karagorgjevičev. Pri tej priliki izrekajo zastopniki imenovanih korporacij svojo veliko hvaležnost nasproti vodstvu srbske armade, ki je v za nas tako težkih in nevarnih časih vzdržala red in mir v naših krajih, predvsem pa, da je zadržala italijanski naval v naše kraje. Naj nam bo dovoljeno, da omenjamo pri tem velike zasluge srbskega podporočnika Kosto Mišića, ki je s svojim razboritim, umnim in osebnim junaškim nastopom preprečil, da se niso Italijani razširili po naši občini, vsled česar se ga je v občinski seji imenovali častnim občanom. Narod, ki ga je v kratkem času spoznal in ga visoko ceni, mu teh zaslug ne bo nikdar pozabil. Končno izjavljajo zastopniki imenovanih korporacij Vašemu Veličanstvu, ter Njega Visokosti prestolonasledniku Aleksandru svojo neomejeno vdanost in zvestobo. Mi smo polni zaupanja po izjavi Vašega Veličanstva ter Njega Visokosti prestolonaslednika Aleksandra, da stopamo srečnim časom svobode in blagostanja nasproti. Tudi mi hočemo pokazati za dejanjem, ne samo z besedo, da se bo uresničil pod Vašo dinastijo rek, ki velja o nas Slovincih: Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovencev ne gane! Bog živi in čuvaj Vaše Veličanstvo in Njega Visokost, Bog čuvaj zjedinjeno Jugoslavijo!

Duševno ujedinjenje jugoslovanskega naroda. O tej temi je imel v Zagrebu predavanju prof. Stefanini. V svojem predavanju je med drugim izjavil: Pod centralizmom moramo razumeti ono, kar je najzavnejše, a to je duševno ujedinjenje vsega naroda, da vse postane po duši in srcu jedno, da jednako čuti tako Hrvat kakor Srb, da se jeden ne boji nadmoči drugega, da jednako ljubimo tako Zagreb kakor Beograd, da prenesemo Hrvatsko v Srbijo, a Srbijo v Hrvatsko. Da ni duševno jedinstvo in centralizem uprave jedno in isto, dokazuje dejstvo, da smo pričeli s politično številko, ko so naši ljudje odšli v Srbijo, da tam osnujejo centralno vlado. Jelo se je razpravi, koliko bo v ministru Srbov, koliko Hrvatov in koliko Slovencev, koliko mest bo dobila ta, a koliko ona stranka. To dokazuje, da duševno jedinstvo še ni popolno. Ako smo jedan narod, čemu povprašujemo po številkah? Ali ni to strah pred nadmočjo jednega nad drugim? Pri sestavi ministristva se ne sme vprašati, kdo je Hrvat, a kdo Srb, marveč kdo je sposoben... Ko je prof. Tučić razjasnil vojakom, ki so bili zatvorjeni radi dogodkov 2. decembra v Zagrebu, na prijateljski način, kaj so storiili, so vsi brez izjeme spoznali svojo krivdno in rekli: »Joj na kaj smo učinili mi bedaki!... Starčevićeva stranka prava je na svoji skupščini sprejela zelo trezne in pametne zaključke. Ker so njeni govorniki pojasnili seljakom, zakaj se gre pri ujedinjenju. Eden izmed teh kmetov je izjavil, da je prišel na skupščino, da zadavi strankine voditelje, češ, da so se prodali Srbom. Ali sedaj, ko so mu razložili položaj, uvideva, da so voditelji stvar prav pametno uredili. Eden izmed Starčevićanskih politikov je izjavil, da njihovi voditelji nimajo toliko zaslug na tem, da je narod spregledal ter uvidel kaj je dobro, kakor regent Aleksander, ki je v svojem odgovoru na adresu Narodnega Veča vsakomur odprl oči.«

Beograd proti italijanski okupaciji. Preteklo nedeljo je bil v Beogradu velik shod, na katerem so poročali ravnanje Ivan Hribar o okupiranem slovenskem ozemlju, dr. Ivan Marija Čok o razmerah v Trstu in v Istri in Grišogono o razmerah v Dalmaciji. Na shodu se je sprejela tale resolucija: »Politiki vseh treh plemen države SHS ki so se zbrali v beogradskem kazinu, protestujejo v imenu pravice in narodnostnega principa proti okupaciji Trsta in njegovega neposrednega zaledja Gorice, Istre, Reke, posameznih delov hrvatskega Primorja, Dalmacije ter istrskih in dalmatinskih otokov s strani Italije in so uverjeni, da bo vlada njegovega Veličanstva kralja Petra z največjo odločnostjo odbila vsako tuje gospodstvo na omenjenem ozemlju.« Konferenca je sklenila vse podane referate z resolucijo vred dati tiskati in jih razdeliti med narod.

Razmerje strank v srbski skupščini. Skupno število vseh poslancev v srbski skupščini znaša 166. Pripomniti pa je treba, da so se volitve v skupščino vršile še pred balkansko vojno, da torej v nji niso zastopani novo osvobodjeni kraji, t. j. Stara Srbija in Macedonija. Med volitve je mnogo poslancev padlo ali umrlo, tako da šteje sedaj srbska skupščina jedva 110 članov. Kakor smo že omenili, je najmočnejša politična skupina v skupščini staroradikalna stranka, ki je štela 76 mož. Na čelu te stranke stoji Nikola Pašić in Stojan Protić. Radikalni disidenti imajo 16 trikotov. Njim načeljuje dr. Marko Trifković. Mladoradikalna stranka ali kakor se tudi imenuje samostalna, odnošno radikalna demokratska stranka, šteje 38 mož. Na čelu te stranke so Ljuba Davidović, Jafa Prodanović, Ljuba Stojanović, Milorad Drašković in Dragotin Pesić. Nacionalisti ali liberalci imajo 23 mandatov. Njih prvaka sta dr. Velković in Stojan Ribarač. Napredna stranka ima 11 mandatov. Njej načeljuje brata Pavle in dr. Voja Markinković. Socijalisti imajo samo dva mandata. Njim načelujeta Dragiša Lapčević in Triša Kaclerović.

Vojvoda Stepanović o državi SHS. Urednik sarajevskega »Nar. Jedinstva« je imel dolg razgovor s poveljnikom srbske vojske v Bosni, vojvodo Stepanovićem, ki je rekel med drugim glede na ureditev naše nove države, da se ureditev izvede na temelju krške deklaracije in da bo država SHS, osnovana na popolnoma demokratskem temelju, zlasti pa naglašala, da Srbija prihaja v to državo brez kakih pretenzij na prvenstvo, brez kake namere, da bi ona vodila hegemonijo.

Naša politična orijentacija. Profesor Porenta piše v »Samoupravi« med drugim: Naša politična orijentacija ne sme imeti več smeri proti vzhodu in proti slovanski Rusiji, marveč proti zapadu, proti velikim demokratskim državam francoskega, angleškega in ameriškega naroda. Da, tudi italijanskega, ako se bo le-ta ravnal po velikih načelih. Niti mi, niti Grki ne moremo dopustiti, da bi se katerakoli vesela, in naj bo tudi Italija, učvrstila kjerkoli na Balkanu. Torej niti v Valoni, niti v Albaniji, ker bi s tem bila ogrožena tako naša, kakor grška politična in gospodarska neodvisnost. Niti mi, niti Grki ne moremo dopustiti, da nam mesto Avstrije sede na vrat Italija, katere imperijalist bi radi postali dediči Avstro-Ogrske. Profesor Porenta zaključuje svoje izvajanje takole: »Jugoslovanska italijanska zveza je v interesu Italijanov, ker je povsem gotovo, da bi mržnja in neprijateljstvo jugoslovanskega naroda znatno poslabšalo mednarodni položaj Italije.«

Sistematično češko delo. »Narodni Listi« so priobčili feljton, v katerem se opisuje sistematično češko delo v času vojne, da se zruši zgradba stare Avstro-Ogrske. Takole so delali Čehi: »Naši ljudje so vse izdali: gibanje čet, transporte, municije, strateške načrte, gospodarski položaj, razpoloženje na dvoru, pisma posameznih ministrov, vojaške rezervatne ukaze, namestniške naredbe, naročila orožja, prisluškovane telefonske razgovore, položaj na borzi, da, celo cele strani iz beležk avstrijskih ministrov! In vse te stvari smo dobivali v šifrirani pisavi preko naših mej ali v originalih v žicah dežnikov, v vezanih knjigah, ali pisano z nevidljivo tinto na svilenem spodnjem krilu kakšne operne pevke ali montirano v delih kakega stroja. Napram avstrijski bestiji je bilo vse dovoljeno.«

Gospod Maks Ličen iz Rihemberka je še vedno v preiskovalnem zaporu v Trstu, ulica Tigor v težki podzemeljski ječi.

Z Lošinja nam poročajo nadalje glede aretacije gospe Drachslerieve soproge gospoda kapetana Drachsleria, da so jo Italijani prišli in odgnali samo radi tega, ker je bila v čitalnici, kamor je bil poklical na Lošinju mučilec se višji francoski oficir. Nič ni pomagala nobena intervencija. Mater so odtrgali od otrok, najmlajši ima komaj eno leto, in jo odpelali v Pulj in morda potem celo v Italijo. Vse to samo radi tega, ker se je razgovarjala s francoskim kapitanom v hrvatski čitalnici.

Na Reki niso mogli proslaviti ujedinenja SHS, 14. in 15. t. m. Zato ni bilo ne svečane maše, ne izvešnih zastav, ne drugih napovedanih svečanosti. Na Sušaku in Trsatu se je vršilo slavlje po določenem programu. »Primorske Novine« pravijo, da je slavlje odgodeno, da se bo torej vršilo kasneje.

Shodi J. D. S. na Štajerskem. Jugoslovanska demokratska stranka priredi v nedeljo, dne 22. t. m. na Štajerskem tele shode: V Mariboru ob 10. dopoldne v Narodnem domu, govornik dr. Ivan Tavčar, poverjenik za prehrano in dr. Vekoslav Kukevec, poverjenik za finance. V Ptuj ob 9. dopoldne v Narodnem domu, govornik dr. Vladimir Ravničar, poverjenik za pravosodje. V Ormožu bo shod ob 9. dopoldne v gostilni Skarčič. Govornik Adolf Ribnikar. V Ljutomeru na ob 9. pri Seršenu. Govornik dr. Koderman. Pozivamo slovensko občinstvo, da se teh shodov v čim največjem številu udeleži.

Predstavniki naprednega dijaštva so sklenili odposlati naslednjo brzojavko: Vaša kraljeva Visokost! Slovensko napredno dijaštvo je trdno odločeno slediti korakom onih svojih tovarišev, ki so se junaško žrtvovali, da s smelimi prevratom stresejo in vržejo raz sebe taji tarem. Ljubezne naša, ki se tako strastno boji za težko prioborjeni cilj, naj Vas uveri, da bo naša požrtvovalnost izpolnila mero naših dolžnosti. Z veseljem stopamo v ogejni bodčnosti, ker vodstvo Karagorgjevičev nas navdaja s popolnim zaupanjem. Zivela kraljevina SHS, ziveli kralji Peter I., ziveli naš Aleksander! Jugoslov. akad. omladina s Slovenskega.

Prošnje za povisjanje. Poveljstvo II. vojnega okrožja je iz predložnih prošanj za imenovanja in povisjanja dognalo, da je mnogo teh prošni popolnoma neosnovanih in neutemeljenih, kakor tudi brez natančnih podatkov in prilog. Samoobsebi je umevno, da se takih prošni ne more vpoštevati, temveč se opozarja prošilce, da bo od sedaj naprej ostala vsaka taka prošnja brez rešitve. Podrejena noveltstva imajo nalog, neupravičenih prošni ne predlagati. Povod temu razglasu je bilo že prej omenjeno dejstvo neupravičenosti takih prošni, obenem pa tudi ogromno delo in nepotrebnost pisarje, ki jih povzročujejo take prošnje. Sedaj naša vlada si je svesta svojih naloge, popraviti krivice in zapostavljanja prejšnje vlade napram Jugoslovonom, ali zato mora imeti neovrgljive podlage in neobhodno potrebne podatke o upravičenosti posameznih prošni, da prepreči s tem vsako morebitno zlorabo. Med drugimi se je zgodil slučaj, da se je prosilec sam nazval poročnikom, do katerega čina ni imel nobene pravice in katerega ne bi mogel tudi nikdar doseči, ter prošil za povisjanje v nadporočnika. Posledica je bila, da se je proti takim prošilcem sodniško postopalo.

— Dogovori med Nemci in Jugoslovani. Z ozirom na nejasnost, ki vlada med obćinstvom glede rezultatov nedavnih pogajanj med zastopniki naše vlade in med odposlanci štajerskega Landesauschussa, se nam zdi umestno pojasniti, da se je pri teh pogajanjih samo podaljšal prometni dogovor z dne 7. novembra do 25. decembra t. l. V ostalem pa ni perfekten še nobeden dogovor.

— Kraljeva organizacija JDS, na Turjaku. Predsednik: Josip Kozar, poselnik; namestnik: Anton Šušteršič, kovaški mojster; tajnica: Roza Žužek, ekspeditentka, vsi iz Turjaka; blagajnik: Franc Doljak, Rašica; odborniki: Franc Hočevar, Male Lašče; Matija Kaplan, Mali Osolnik; Janez Mencin, Sloka gora; Geroni Anton, Vel Osolnik.

— Vabilo na sestanek občinskih Jugoslovancev v svrhu ustanovitve političnega društva za dobrobit matke Jugoslavije. Sestanek se vrši v četrtek, dne 19. t. m. v gostilni pri »Mraku« Rimska cesta šteč. 4 ob 8. zvečer (steklena dvorana).

Primorski fantie - vojak v Ljubljani nam pišejo: Kako lepo je bilo v Ljubljani na dan narodnega praznika 14. t. m. Vse se je radovalo, samo mi ne, kajti s tugo v srcu pa s stisneno pestjo smo se spominjali svojih ljubih primorskih krajev, katere nam hoče ugrabiti italijanski tuje. Vedeli smo, da se borimo za svojo jugoslovansko domovino, ali ko je končalo klanje, ko smo se hoteli vrniti domov, pa nam je italijanski sovražnik zasedel naše vasi. Ali ima jih le začasno. Tuga nam razjede srce, toda krepke so naše roke in pogum je v naših prsih in z nami je iste misli vsa Jugoslavija in močnoga Amerika. Francija in Anglija bodo nam pomagale, da ostane Primorje naše. Zivelo jugoslovansko Primorje!

Cankarjev večer priredi Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v sredo 18. decembra 1918 v veliki dvorani »Mestnega doma«. Uvodne besede govori Alojzija Stebičeva. Recitacije iz Cankarjevih del: Oton Zupančič, Fran Albrecht in Juš Kozak. Sklepno besedo govori dr. Alojz Kraigher. Začetek točno ob 8. zvečer. Vstopnina za nečlane sedeži 1 K, stojišča 50 vin. Članstvo in dijaštvo vstopnine prosto.

Narodni davek. Iz Borovnice se nam piše: Pri nas se je do sedaj glede narodnega daveka najbolj izkazal begunec g. Jos. P. a h. r. ki je položil na altar domovine celih 1000 K. Čast mul!

Narodni davek. Fr. Knaflič, tovarnar, Smartno pri Litiji 5000 K. Hranilnica in posojilnica v St. Petru niže Maribora 1000 K. Zbirka županstva Gor. Polje in župnije Soteske 352 K. Bojce Anton, nabral med postojanskimi narodnjaki ob prihodu Italijanov 202 kroni. Učitelji, gojenici in goienke Hrišćofovega zavoda povodno praznovanja ujedinenja države SHS, 140 K. 26 v. Ob priklji domačega slavlja nabrano v penzionatu Dolinar 110 K. Srčna hvala. Posnemajte!

Kankarjevi smrti. Iz Splita smo sprejeli to-le brzojavko: Pozno obveščeni o nenadomestljivi izgubi našega naroda se klapiamo spominu slovenskega velikana Ivana Cankarja Splitški Slovenci: dr. Lavš, Peruzzi, Hinterlechner, Levčnik, Schvinger, Kveder, Grdević, Troha, Znidarčič.

Kaj je s podporami za invalide? Pišejo nam. Na kratko vprašamo tozadevni urad, kaj je v našo invalidno pokojnino za ta mesec? Potom časopisov se nam je naznanilo, da vsled raznih ovir prejememo 10. ali 12. t. m. a danes je že 17. pa še ni nikakega obvestila iz pošte. Malo je, pa se tega ne bo kakor se kaže. Torej vljudno prosimo za skorašno izplačilo. — Invalidi.

Sušteršičevci se niso izginili. Pišejo nam: Zupan Rozeli v Preserju ni v dnevi narodne proslave 14. in 15. t. m. dal na svoji hiši razobesiti narodnih zastav — dasi jih ima. Seveda, star prišast Sušteršičev tega storiti ne sme. Kaj pa državno pravdnostno čaka, da še sedaj ne obračuna z županom radi goljufije pri občinski aprovizaciji? Dokazano je župan moko namenjen revežem, sam porabil. Kaj je delal z mesom, kaj s kozami? Kie je denar od lova? Vse občinsko gospodarstvo je zavoženo, da groza. — Rogeli pa še vedno sedi na županskem stolu. Tu ni bilo tudi še nikake volitve v kraljevni Narodni svet. Gospod župan so kar sami sebe volili načelnikom. Pozivljamo merodajne oblasti, da tu napravijo red in da župana Roglija, ki je pod prejšnjo vlado ovajal ljudi radi narodnega prepričanja — ker so govorili proti Nemcem — hitro pošljejo za izdatko Sušteršičem. Taki ljudje morajo za vedno izginiti s površja.

Iz St. Petra na Krasu nam poročajo: V nedeljo je priredila pri St. Petru brigada Novara neko svojo slavnost. Med to slavnostjo so prikorakali moški, ženske in otroci iz Novevasi z veliko slovensko zastavo. Poveljnik je ukazal lov na nje in polovili so vse ter jih zaprli, zastavo pa uničili. Drugo jutro so spustili žene in otroke, moške pa so bili še pridržali.

Odbor slov. pevskega društva »Ljubljanski Zvon« zastopa že od leta 1912, sem, odkar je društvo priredilo svojo zadnjo veselico, stališče, da je naloga pevskih društev resno gojiti našo umetno in narodno pesem, podajati jo občinstvu na koncertih v kolikor možno umetniškem izvajanju. »Lj. Zvon« je priredil pred vojno 5. med vojno 3 koncerte, na katerih so se prednašale večinoma še neizvajane moderne skladbe, samospevi, zbori in narodne pesmi. Tako je društvo vedno stremilo za napredkom. Le iz gmotnih ozirrov, radi prazne blazine je »Ljubljanski Zvon« odžbral v svojem načrtu edino zabavno prireditev v letu svoi družinski Silvestrov večer, ki se bo tudi letos vršil z lepim pevskim sporedom in vseh zgornjih prostorih Narodnega doma. Podrobnosti bomo pravočasno objavili. — Odbor.

Močna radiotelegrafska postaja v Zagrebu. Svoječasno smo že poročali, da se snuje v Zagrebu radiotelegrafska postaja. Prvotno bila na Strossmayerjevi promenadi v Zagrebu urejena mala radiotelegrafska postaja. Skoro se je izkazalo, da ta naprava ne zadostuje. Zato se uredi že v najkrajšem času na istem prostoru velika močna radiotelegrafska stacija. V poslopiju se že nameščajo veliki stroji, s katerimi bo mogoče brzojaviti, oziroma govo-

— Dnevne vesti.

Shodi J. D. S. na Štajerskem. Jugoslovanska demokratska stranka priredi v nedeljo, dne 22. t. m. na Štajerskem tele shode: V Mariboru ob 10. dopoldne v Narodnem domu, govornik dr. Ivan Tavčar, poverjenik za prehrano in dr. Vekoslav Kukevec, poverjenik za finance. V Ptuj ob 9. dopoldne v Narodnem domu, govornik dr. Vladimir Ravničar, poverjenik za pravosodje. V Ormožu bo shod ob 9. dopoldne v gostilni Skarčič. Govornik Adolf Ribnikar. V Ljutomeru na ob 9. pri Seršenu. Govornik dr. Koderman. Pozivamo slovensko občinstvo, da se teh shodov v čim največjem številu udeleži.

Predstavniki naprednega dijaštva so sklenili odposlati naslednjo brzojavko: Vaša kraljeva Visokost! Slovensko napredno dijaštvo je trdno odločeno slediti korakom onih svojih tovarišev, ki so se junaško žrtvovali, da s smelimi prevratom stresejo in vržejo raz sebe taji tarem. Ljubezne naša, ki se tako strastno boji za težko prioborjeni cilj, naj Vas uveri, da bo naša požrtvovalnost izpolnila mero naših dolžnosti. Z veseljem stopamo v ogejni bodčnosti, ker vodstvo Karagorgjevičev nas navdaja s popolnim zaupanjem. Zivela kraljevina SHS, ziveli kralji Peter I., ziveli naš Aleksander! Jugoslov. akad. omladina s Slovenskega.

Prošnje za povisjanje. Poveljstvo II. vojnega okrožja je iz predložnih prošanj za imenovanja in povisjanja dognalo, da je mnogo teh prošni popolnoma neosnovanih in neutemeljenih, kakor tudi brez natančnih podatkov in prilog. Samoobsebi je umevno, da se takih prošni ne more vpoštevati, temveč se opozarja prošilce, da bo od sedaj naprej ostala vsaka taka prošnja brez rešitve. Podrejena noveltstva imajo nalog, neupravičenih prošni ne predlagati. Povod temu razglasu je bilo že prej omenjeno dejstvo neupravičenosti takih prošni, obenem pa tudi ogromno delo in nepotrebnost pisarje, ki jih povzročujejo take prošnje. Sedaj naša vlada si je svesta svojih naloge, popraviti krivice in zapostavljanja prejšnje vlade napram Jugoslovonom, ali zato mora imeti neovrgljive podlage in neobhodno potrebne podatke o upravičenosti posameznih prošni, da prepreči s tem vsako morebitno zlorabo. Med drugimi se je zgodil slučaj, da se je prosilec sam nazval poročnikom, do katerega čina ni imel nobene pravice in katerega ne bi mogel tudi nikdar doseči, ter prošil za povisjanje v nadporočnika. Posledica je bila, da se je proti takim prošilcem sodniško postopalo.

— Dnevne vesti.

Shodi J. D. S. na Štajerskem. Jugoslovanska demokratska stranka priredi v nedeljo, dne 22. t. m. na Štajerskem tele shode: V Mariboru ob 10. dopoldne v Narodnem domu, govornik dr. Ivan Tavčar, poverjenik za prehrano in dr. Vekoslav Kukevec, poverjenik za finance. V Ptuj ob 9. dopoldne v Narodnem domu, govornik dr. Vladimir Ravničar, poverjenik za pravosodje. V Ormožu bo shod ob 9. dopoldne v gostilni Skarčič. Govornik Adolf Ribnikar. V Ljutomeru na ob 9. pri Seršenu. Govornik dr. Koderman. Pozivamo slovensko občinstvo, da se teh shodov v čim največjem številu udeleži.

Predstavniki naprednega dijaštva so sklenili odposlati naslednjo brzojavko: Vaša kraljeva Visokost! Slovensko napredno dijaštvo je trdno odločeno slediti korakom onih svojih tovarišev, ki so se junaško žrtvovali, da s smelimi prevratom stresejo in vržejo raz sebe taji tarem. Ljubezne naša, ki se tako strastno boji za težko prioborjeni cilj, naj Vas uveri, da bo naša požrtvovalnost izpolnila mero naših dolžnosti. Z veseljem stopamo v ogejni bodčnosti, ker vodstvo Karagorgjevičev nas navdaja s popolnim zaupanjem. Zivela kraljevina SHS, ziveli kralji Peter I., ziveli naš Aleksander! Jugoslov. akad. omladina s Slovenskega.

Prošnje za povisjanje. Poveljstvo II. vojnega okrožja je iz predložnih prošanj za imenovanja in povisjanja dognalo, da je mnogo teh prošni popolnoma neosnovanih in neutemeljenih, kakor tudi brez natančnih podatkov in prilog. Samoobsebi je umevno, da se takih prošni ne more vpoštevati, temveč se opozarja prošilce, da bo od sedaj naprej ostala vsaka taka prošnja brez rešitve. Podrejena noveltstva imajo nalog, neupravičenih prošni ne predlagati. Povod temu razglasu je bilo že prej omenjeno dejstvo neupravičenosti takih prošni, obenem pa tudi ogromno delo in nepotrebnost pisarje, ki jih povzročujejo take prošnje. Sedaj naša vlada si je svesta svojih naloge, popraviti krivice in zapostavljanja prejšnje vlade napram Jugoslovonom, ali zato mora imeti neovrgljive podlage in neobhodno potrebne podatke o upravičenosti posameznih prošni, da prepreči s tem vsako morebitno zlorabo. Med drugimi se je zgodil slučaj, da se je prosilec sam nazval poročnikom, do katerega čina ni imel nobene pravice in katerega ne bi mogel tudi nikdar doseči, ter prošil za povisjanje v nadporočnika. Posledica je bila, da se je proti takim prošilcem sodniško postopalo.

riti na daljavo 1500 km. Vsa dela bodo končana v 2 do 4 tednih. S te štacije bo moglo obćevati s Prago, Lvovom, Varšavo, Solunom itd. Poveljnik je poštaje le ladijski poročnik Meniga.

— O med. Pavlu Zamidu. Dr. Joško Šmid rezervni kadet, vlet v Tari, Sibirija, poroča na dopisnici z dne 3. aprila 1918 svojemu očetu Matiju Šmidu, nadučitelju Slovenskega. Danes smo pokopali medicina Pavla Zamida iz Ljubljane, ki je po tri, in polletnem vjetništvu par mesecev pred vrnitvijo umrl za jetiko. Na grobu smo mu poleg drugih zapeli na njegovo lastno željo: »Gozdnič je zel zelen...« Bodi nadebudnemu mladeniču lahka tujja zemlja!

— Iz Samare v Rusiji zadnji čas vračajočiji vnetiki se prosi, da javijo svoj naslov radi nekega poizvedovanja, proti nagradi za uspehe g. Fran Jesih, Ljubljana, Stari trg 1.

— Kdo kaj v? Jazez Krašna ob 97. pešpolka, Gefechts - Train, ki je služil v Ukrajini; ni se oglasil že dolgo. Kdor domov vračajočiji se vojakov bi kaj vedel o njem, naj sporoči njegovi sestri ge. Rozaliji Kalan, Zelena jama št. 105 pri Ljubljani.

— Dijači - vojaki. Na zelo važen sestanek se vabijo vsi vojaki - dijači, ki so absolvirali 7. gimnazijski, odnosno 6. realni razred in bi v normalnih razmerah maturirali koncem tekočega šolskega leta. Prosi se, da se sestanka vsi prizadejajo zanesljivo udeležiti. Sestanek se vrši v četrtek, dne 19. decembra v Narodni kavarni ob pol 7. zvečer.

— Kdo v? Isčem brata Alojzija Lepuškega, narednika v 97. pešpolku. Odešel je okoli 20. novembra iz Kanala na Primorskem na Kranjsko. Kdor bi kaj o njem vedel, naj sporoči na naslov: Rudolf Lepušček, Hrušica, p. Spodnja Hrušica pri Ljubljani, Hrušica šola.

— Kdo kaj v? Gospa Marija Pavlič, begunka iz Bilj št. 45, je odšla pred tremi tedni v Bilje za par dni, pustivši mi v oskrbi dva mala otroka. Ker do danes ni nikake vesti o njej, prosim vsakega, ki mu je o njej kaj znanega, da sporoči na naslov: Jožeta Pegan, Zagorje ob Savi št. 112.

— Ali je komu kaj znanega o mojem sinu Ivanu Klemenaku, domobranski pešpolk št. 26. Zadnjič je pisal dne 28. oktobra 1918, od takas ne vemo nič o njem. — Jazez Klemenak, posestnik, Mozirje, Stajersko.

— Uradni list narodne vlade SHS. v Ljubljani. Včeraj je izšla 23. številka.

— Hišne posestnike znova opozarjamo, da so zavezani dati vsak dan trojato pred svojimi hišami osnažiti, ostrgati blato in odstraniti sneg. Večina njih se kljub opozorilom opozorilom ni malo ne zmeni za to svojo dolžnost. Tudi policija se nič ne briga, da bi se izpolnjevali predpisi. Ali je res treba pri nas povsodi in vselej železne roke?

— Deželna zveza kraniških obrtnih združenj vabi načelstva vseh v Ljubljani obstoječih obrtnih združenj, da se polnoštevilno udeležijo priateljskega sestanka obrtnikov v soboto, dne 21. t. m. ob 8. zvečer v posebni sobi hotela »Union« poleg točilnice.

— Civilna obleka padlih vojakov se oddaja samo proti potrdilu pristojne občine, da je mož res mrtel in, da je prosilec res upravičen civilno obleko umrlega sprejeti. — Kader ljubljanskega pešpolka.

— Trgovci, ki so pred 1. novembrom t. l. v sedanjih nemški Avstriji ali v Nemčiji naročili sol ter jo tudi že plačali, naj javijo vse potrebne podatke do 20. decembra t. l. oddelku za prehrano Narodne vlade v Ljubljani.

Na Rakeku je nenadoma umrl gosp. Franjo Žagar, veleindustrialec in veleposestnik. Pokojnik je bil znan, splošno priljubljen in spoštovan povsodi na Notranjskem. Bil je navdušen narodnik, ki je mnogo žrtvoval v narodne namene. Njegovi spoštovani obitelji naše iskreno sožalje!

Varnost na deželi. Pišejo nam: Vzlic razglasu Narodne vlade, da naj ljudstvo odda vse od vojaštva pobrano orožje in streljivo, se ni večinoma tako zgodilo. Na primer v katastralni občini Dobrova pri Ljubljani se vprižarjalo vsako nedeljo in tudi med tednom cele strelske važe po vaskih pobalnih. Upamo, da bivši vojaši nima jo pri tem nič skupnega, ker so v 4½letni vojni imeli dosti prilike streljati. V prvi vrsti je dolžnost staršev, dalje orožništva in občinskih odborov paziti na otroke in varnost v občinah. Če je v mirnih casih počel na deželi strel, je bila cela občina, orožništvo itd. pokonci in zasledovali krivca, sedaj pa se zato nihče ne briga. Ali je bilo še premalo žrtv v ti vojski? Pisec bi bil lahko danes ustreljen, po sreči je krogla odlomila le vejico na drevesu 20 cm nad glavo. Kovač v Kozarih bi bil lahko ubit doma v kovačiji. Na graščini Bokavce je priletel strel v hlev. Splošno tukaj švigajo cele dneve po zraku kroglice. Prosim za odpomoč.

Skraino žalostno — da ne rabim drugih besedi! Imel sem doslej Loški potok za narodno zaveden kraj. Naslednje vrstice naj izpišejo drugače. Ali pa naj potok mladenič, ki so služili krivniku Karlu dajo primerno zadostnečenje, potem se bode sramota, ki jo delajo svojemu rojstnemu kraju zmanjšala. Ko so se ob narodnem prazniku 15. decembra 1918 začeli dopoldan v cerkvi glasovi pesmi »Lepe naše domovine«, so odšli iz cerkve — vsi mo-

ški, kar jih je bilo spodaj v klopih in stojšču razun podobenega. Ime onega, ki je šel prvi, se izve tedaj, ako bi se podpisane mu radi teh vrstic storilo kaj žalega. Z odličnim spoštovanjem Ivan Majhen, poštar.

Lov krajevne občine Stara Loka se bo v soboto, dne 28. t. m. 1918 ob 10. dopoldan pri okrajnem glavarstvu v Kranju na javni dražbi oddal v zakup za dobo od 1. januarja 1919 do 31. decembra 1923.

Iz Mokronoga. Dne 26. decembra 1918 na praznik Sv. Stefana vrši se v Mokronogu v novi šoli točno ob 3. uri popoldne znanstveno predavanje o Srbiji. K temu predavanju se vabijo vsi, ki se za to stvar zanimajo.

Razpisane službe. Pri okrajnem glavarstvu kočevskemu se oddajo službe kancelista in dveh oficijantov, nadalje eventualno pisarniškega pomočnika. Prošnje se naj vložijo pri glavarstvu do 5. januarja 1919. Zahteva se popolno znanje slovenščine. Vojni invalidi imajo prednost.

Velika umrljivost v Celovcu. V novembru je umrlo v Celovcu 600 oseb, torej 20 vsak dan, pri številu prebivalstva 28.000. Tako velike umrljivosti v Celovcu ne pomnijo.

Kino Ideal si je nabavil zopet lepo filmsko igro v 5 delih »Vrag«, čigar prva uprizoritev je včeraj uspela nad vse sijajno. Uprizoril je to igro po slavnem delu Franca Molnarja Mihael Kertesz. Glavno vlogo igra znameniti filmski umetnik Leop. Kramer, a tudi njegovi soigralci Friderik Tonay, Mihael Varkonyi, Ludvik Ratay ter dame Elis B. Marton, Klara Lotto in Olly Spolarits so izborne igralske moči. Kot dodatek izvrstna enodejaska burka »Ukani« n. j. sestavil Georg Wolfberg. — Pozor! Predstave trajajo po dve uri: ob 4. in 8. zvečer; zato zmerno povišane cene. — Kino Ideal.

Uboga potovka z Goreniskega je v ponedeljek 16. t. m. zgubila na potu blizu Katoliške tiskarne velik zavitek s perilom. Prosi se lepo, da ga najdite in proti nagradi odda v trgovini Eberle v Selenburgovi ulici. Potovka je reva in bo morala perilo plačati.

Dotična oseba, ki je vzela na Slavčevem koncertu v garderobi sivozeleno možiki povrtnik, se prosi, da prinese istega nazaj ali pa na Stari trg 11a Lončar-Zitnik v trgovino, ker bo sicer imela neprijetne posledice. Bila je opazna od neke druge osebe in torej vsled tega dobro poznana.

Iz »Unionske« garderobe. Pri sobotni veselici v »Unionu« je bila zamenjena kratka moška suknja in klobuk. V suknji je bil 1 par rokavice, nož in ogrska knjiža. Prosim tisto osebo, katera je zamenjala suknjo, naj jo prinese v brivnico nasproti »Unionu« in dobi tam svojo suknjo nazaj.

Izgubila se je v četrtek 12. t. m. zvečer na glavnem kolodvoru pred odhodom brzovlaka proti Dunaju listnica z večjo vsoto denarja. V listnici se nahajajo tudi razne legitimacije itd., kdor jo je našel, naj isto izroči uradništvu tega lista, kjer dobi primerno nagrado.

Izgubila se je v nedeljo zvečer med 5. in 6. uro temna modra svilena obleka (krijo in bluzo). In sicer od Židovske steze. Breg. Krakovski nasip. Pošten najditeelj naj jo vrne proti dobri nagradi na naslov: Marija Bogataj, Krakovski nasip 24 (brtitličje).

Zgubil se je danes od Marije Terezije ceste 13 Količje do Gosposke ulice znesek 40 K. Pošten najditeelj naj ga vrne na upravnništvo »Slov. Narod«, ker lastnina ni bila njegova.

Nasel se je v nedeljo zapisnik s srednjo vsoto denarja. Izgubitelji naj se oglasi v Jenkovi ulici 15. I. nadstr.

Društvene vesti.

— Javno predavanje priredi splošno slovensko žensko društvo v četrtek, dne 19. grudnia ob 8. zvečer v dvorani v Mestnem domu. Predava g. dr. Fran Mo h o r i č: O svobodni državi in njeni obliki.

— Ljudsko izobraževalno društvo »Akademija« priredi v petek, dne 20. decembra ob 8. zvečer predavanje v realni in risalni dvorani v I. nadstr. levo. Predava g. major Gjuro Čirič, srbski pisatelj, o »glavnih težnjah političnega razvoja Srbije v 19. stoletju.«

— Slov. pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V četrtek točno ob polosmih zvečer vaja mešanega zbora! Vsi!

— Gledališko društvo na Jesenicah. Na splošno željo se v soboto, dne 21. t. m. ob 8. zvečer in v nedeljo, dne 22. t. m. ob 3. popoldne ponovi J. Spicarjeva jugoslovanska prispodobna »Damianka«, ki je žela pri premijeri in repriji preteklo soboto in nedeljo veličinski uspeh. Domačine prosimo, da posetijo predstavo v soboto, da bo v nedeljo dosti prostora za tučce, na katere se bo pri nedeljski predstavi v prvi vrsti oziralo.

— Občeslovensko obrtno društvo ima svoj redni občni zbor dne 6. januarja 1919 v mali dvorani Narodnega doma v Celju ob 3. popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Vprašanje bodočnosti bolniških blagin in zavarovanje delavcev proti nezgodam. 3. Vprašanja ustanovitve meščanskih šol, obrt. trgovske smeri. 4. Vprašanja

trg. obrtne zbornice v Ljubljani. 5. Glede električnega toka iz Fala. 6. Vprašanja koncesioniranih obrti. — Odbor.

Najnovejša poročila.

DR. BOGUMIL VOŠNJAK V PARIZU. Zeneva, 18. decembra. Istočasno s predsednikom Wilsonom je prispel iz Washingtona v Pariz tudi član jugoslovanskega odbora v Londonu dr. Bogumil Vošnjak. Dr. Vošnjak ostane v Parizu.

Regent Starčevići stranki.

Zagreb, 17. decembra. (Ljub. kor. ur.) Starčevića stranka prava je dobila na svoj brzjavni pozdrav od regenta Aleksandra iz Belgrada nastopni odgovor: »Iz vsega srca se Vam zahvaljujem za čestitke, ki mi jih je poslala skupščina Starčevićeve stranke prava ob priliki krsnega slavlja moje rodbine. Zagotavljam Vas, da se bom, zvest tradicijam hrvatskih in srbskih kraljev ter idealom Ante Starčevića z vsemi močmi trudil, da se združi naš narod v Jugoslovansko državo na svojem celotnem, etnografskem ozemlju. S to svojo politiko gradimo po načelih, ki jih je postavil umni predsednik severoameriških Zedinjenih držav, Wilson, ter smo prepričani, da bodo ta načela zmogla in prinesla tudi našemu, težko preizkušnemu troednemu narodu Srbov, Hrvatov in Slovencev popolno samostojnost. Sporočite vsem članom Starčevićeve stranke prava in vsem volilem strankinih poslancev moj pozdrav. Sporočite jim, da počeka moj oče in jaz vladati samo svobodnemu narodu in da bova nad vse spoštovala ravnopravnost vseh treh plemen. — Aleksander.«

Italija rešuje Crno goro.

Lugano, 18. decembra. V nekim rimskem gledališču so priredili Italijani shod, na katerem so se izjavili za to, da mora Crna gora očuvati svojo neodvisnost. Neki Murgio je predložil zborovalcem resolucijo, v kateri se protestuje proti ujedinenju Crne gore s Srbijo. Zborovalci so to resolucijo sprejeli in jo brzjavno poslali črnogorskemu kralju Nikiti in njegovemu zetu kralju Viktorju Emanuelu.

Napetost med Poljsko in Nemčijo.

Berolin, 18. decembra. Ker so diplomatski odnošaji med Nemčijo in Poljsko prekinjeni, je včeraj odpotoval poljski poslanik iz Berolina. Varstvo poljskih interesov je prevzelo dansko poslanstvo. Nemški poslanik iz Varšave je že prispel v Berlin. Izjavil je, da je bil v Varšavi neprestano v smrtni nevarnosti.

Nemške izgube.

Berolin, 18. decembra. Listi priobčujoje statistične podatke o nemških izgubah v vojni. Nemčija je imela 1.600.000 mrtvih in 4.064.000 ranjencev. Pogreša se 2.030.000, v vjetništvu pa je 618.000 mož.

Vojna odškodnina Nemčije.

Basel, 18. decembra. Predsedniku Wilsonu so predložili ententine države svoje odškodninske zahteve proti Nemčiji. Zahtevajo 280 milijard vojne odškodnine.

Oddaja premoženja.

Berolin, 18. decembra. Volitev v nemško narodno skupščino se bo vršila 19. januarja. Oddaja premoženja v Nemčiji je preračunjena na 50 milijard mark.

Narodno gledališče.

— »Kralj na Betajnovi«. Ivan Cankar je v tej drami postavil na oder Nietzschejevega nadčloveka, kateremu ni mej med dobrim in slabim, torej brezobziren značaj ki se ne plaši nobenega zločina, da preko trupel svojih žrtv uveljavlja brutalno moč. To vlogo, očrtano z dramatično silo, je snoci kot gost izvajal gospod Borštink iz Zagreba. Nismo ga prvič videli v njej in tudi o snociji uprizoritvi se da reči, da je prinesel s seboj vse vrline, ki so že prej dičile njegovo igro: odsečno izražanje, sugestivno silo v nastopanju, izobno niansirano stopnjevanje in ne v zadnji vrsti značilno masko. Gospod Borštink je zategadelj tiransko nprav Kantorjevo utelesil docela verjetno ter se zlasti koncem drugega dejanja vzpel do umetniške višine: samo žal nam je bilo, da mu ponekod beseda ni tekla tako gladko, kakor je zahteval brzi dialog. Čutilo se je to najbolj v razgovoru z župnikom, ki ga je predstavil gospod Danilo; pri tem pa radi priznavamo, da je tudi večjemu igralcu težko igrati z drugom, ki je tako zavisen od šepetalca, kakor je bil zopet snoci gospod Danilo! Kočljivo vlogo župnikovo je po drugi strani izvedel gospod Danilo hvalno z dobrim, nepretranim ponašanjem. Maksa je predstavil gospod Železnik izpočetka nekam negotovo, ali pozneje se je ogrel ter podal izpriljenega študenta v markantnih obrisih, ponekod plastično izklesanega. Gospod Rasberger je propalega krčmarja označil z dobro masko, gospod Peček e drevenega Bernota s potrebno rezerviranostjo. Sodnik gospoda Bratine je bil nekoliko preglasan; v svoji uradni lastnosti se je menda čutil upravičenega, da opisovalnih deležnikov ni

govoril na -I kakor drugi, ampak na -v; zavedal pa se ni, da je s tem zanašal tuj element v okolje. Izmed igralr je gospodič S a r i č e v a, ki je igrala Nino, dobivala tople akcente za ljubezen in strah ter mimo tega z ljubko zunanostjo povzdigovala tragiko tega preplašenega dekletca. Tudi gospodična M a r j a n o v i č - M a r k o v a kot Francka je bila prikupna ter je dušno razdrapanost svoje junakinje označevala diskretno, a z učinkovito resničnostjo. — »Kralj na Betajnovi« je na občinstvo deloval s tisto veliko silo, s kakršno vselej deluje pristna poezija, tudi kadar se v njej pojavlja še kaj išočega tipanja. Gospod Borštink je prejel lovorov venec in po vsakem dejanju veliko pohvale. —

Iz gledališke pisarne: Danes zvečer ob pol 8. opera »Prodana nevesta« za »C« abonement. — V četrtek, 19. t. m. se ponovi Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi« za »B« abonement. Jožeta Kantorja igra Ignacij Borštink. V petek, dne 20. t. m. ob pol 8. zvečer se vprižori prvič v sezoni Planquetteova opereta »Cornevilski zvonovi« za »A« abonement. — V soboto, 21. t. m. ob pol 8. zvečer »Kralj na Betajnovi« za Ignacijem Borštnikom v vlogi Jožeta Kantorja, za »C« abonement. — V nedeljo, 22. t. m. ob 2. popoldne se ponovi Jakob Spicarjeva otroška igra »Pogumni Tonček« za »A« abonement. — Zvečer ob pol 8. »Prodana nevesta« izven abonementa. — V ponedeljek, 23. t. m. se ponovi opereta »Cornevilski zvonovi« za »B« abonement. — V torek, na sv. večer ostane gledališče zaprto. — V sredo, 25. t. m. popoldne ob 2. otroška igra »Pogumni Tonček« za »B« abonement. Zvečer ob pol 8. opereta »Cornevilski zvonovi« za »C« abonement. — V četrtek, dne 26. t. m. popoldne ob pol 3. opereta »Michuievi hčerki« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. »Prodana nevesta« za »A« abonement. — Kolikor je sedaj razvidno, obvelja ta repertoar za bodoči teden, vendar pa so možne razne zapreke ali nenadne izpremembe, ki utegnejo predstojajo razporedbo predružititi. — P. n. občinstvo naj blagovoli zato upoštevati eventualne izpremembe, ki bodo seveda takoj objavljene v časopisju.

Aprovizacija.

KDO DOBIVA NAJVEČ ŽIVIL OD MESTNE APROVIZACIJE.

Z objektivne strani se nam poroča: Če se človek postavi za gručo žensk, ki se zbira na trgu ali po cestah, ne sliši nič drugega kakor, da magistat in uradniki požro sami vse aprovizacijske blage, sicer pa ga nakazujejo k večjemu še tistim damam, ki nosijo klobuke, vsi drugi reveži pa ne dode prav ničesar. Kdor to posluša, bi mislil, da imajo aprovizacijo v rokah samo ljudje, ki ne delajo drugega, kakor da skrbje za svoje trebuhe in zepe, reveži pa stoje ob strani, ter umirajo gladu. Če bi se to zabavljanje omejilo samo na zgoraj povedano, bi človek na to niti ne odgovarjal, ker danes večina prebivalstva misli, da služi najboljši javnim interesom, ako zabavlja čez vse naprave, osobito pa čez aprovizacijo, ki se še do danes ni naučila, da bi izklopala iz tal, kar za drag denar dobi in ne more. Nikakor pa ni dopustno in se ne sme trpeti, da bi stranke to javno metale v obraz vsak trenutek aprovizacijskemu uradništvu, ki nima toliko časa, da bi moglo za vsako tako žalitev teči na sodišče, ker bi moral sicer svoj aprovizacijski urad prenesti v justično palačo. Zato hočemo tu enkrat za vselej pojasniti, kdo dobiva pravzaprav največ živil od aprovizacije. Ko se je ustanovila mestna aprovizacija, so dobivali vsi, ki so prišli po karte vse blago po enakih cenah. Ker so bili ob pričetku vojne nekateri še precej založeni z živili, je jemalo prvotno polovico strank aprovizacijsko blago, med tem ko so danes, brez neznatnih izjem, navezani vsi na mestno aprovizacijo. V sled vedno rastoče draginje med vojno, pa je bilo treba misliti na to, da se blago, ki je bilo aprovizaciji na razpolago, oddaja predvsem revnejšim slojem pod ceno, katero je plačevala aprovizacija, medtem ko je morala ostalo občinstvo plačevati blago po tistih cenah, katere je plačevala aprovizacija sama. V sled tega se je ustanovila ubožna akcija, h kateri pripada danes nad 30.000 oseb, toraj več kot polovico ljubljanskega prebivalstva, tako, da so vsi revnejši sloji člani te akcije. Ker vojne le ni hotelo biti konec, in ker je vsled tega na vseh krajih jelo pomanjkanje živil, katerih ni aprovizacija dobivala več toliko, da bi jih mogla razdeljevati med vse prebivalstvo, treba je bilo zopet preurediti oddajo živil tako, da se vsa živila razven kruha, moke in sladkorja, razdele predvsem na ubožne sloje, medtem ko so dobivale stranke, ki ne pripadajo k nobeni akciji, le ona živila, ki preostanejo po razdelitvi na ubožne akcije, katerih preostankov pa danes žal tudi ni. Danes je položaj tak, da dobe člani ubožnih akcij po znižani ceni vse blago, ki ga sploh dobiva mestna aprovizacija, medtem ko tisti, ki ne pripadajo nobeni ubožni akciji, ne dobivajo drugega kot kruh, moko, sladkor in krompir, ako ga je sploh dobiti, če pa slučajno preostane kako blago po razdelitvi na ubožno akcijo, ga morajo pla-

čevati še enkrat ali dvakrat dražje, kakor ubožni sloji.

Če že člani ubožnih akcij ne morejo danes živeti s tem, kar dobe od aprovizacije, živi ostalo občinstvo po večini še toliko težje, ker od samega vojnega kruha, moke in nekaj sladkorja danes ne more prav nihče živeti. Če še pa kaka taka gospa, ki ni pri nobeni ubožni akciji in kateri vsled vojne morda tudi ni preostalo drugega, kakor zadnja čedna obleka in klobuk, ker je morala vse ostalo obleko, perilo, obutev itd. oddati na deželo za par kilogramov moke ali drugo blago, zaleti včasih na magistrat, da dobi izjemoma kak kilogram blaga, katero pa mora veliko dražje plačati, kakor pa revnejši sloji, in če se to blago hkrati ne nakaže tudi tistim, ki so vse to blago in še več dobili že pri ubožni akciji za polovico ali dve tretjini ceneje, tedaj je ogenj v strehi. Zakaj pa ta dobi, ki ima pinč na glavi, mi pa ne. Kdor ima vsega dosti, ta dobi vse, reveži pa nič, vse sami požrete itd. To so navadno odgovori tistih, ki so dobili ravno isto blago že pri ubožni akciji za polovično ceno. Zatorej le ne toliko nepotrebne kritike in zabavljanja. Najmanj pa je na mestu nevoščljivost, ker danes smo potrebni aprovizacije vsi, eni več drugi manj. Če pa kdo misli, da bode takim ženskam, katere je že dežela slekla do srca, sedaj še aprovizacija potegnila zadnjo obleko s telesa ali zadnji klobuk z glave, samo zato, da bodo eni dobili prav vse do zadnjega kilograma, vsi drugi pa prav nič, se zelo moti. Namen aprovizacije je, preskrbeti živila za vse prebivalstvo, kar pa danes žalibog ni mogoče. Ravno radi tega si pa ne pustiti jemati pravice, da bi od morebitnih ostankov ne nakazala kak kilogram blaga tudi tistim ženskam, ki niso prav v nobeni ubožni akciji, ki pa so v gotovih slučajih še potrebnejše, kakor tiste, ki niso imele nikdar klobuka na glavi. Tako bi postopali morda tisti, ki mislijo da je aprovizacija le za nje na svetu, vsi drugi naj pa ležejo čedno oblečeni v grob.

+ Prodaja moke. Radi božičnih praznikov se bode oddajalo od četrta 19. do vštete sobote 21. t. m. na vsako močno izkaznico po en kilogram moke za pecivo št. 0. Kilogram moke stane 2 K 66 vinarjev.

+ Aprovizacijske stranke se opozarjajo, da strogo pazijo na svoje izkaznice za živila, ker aprovizacija za izgubljene izkaznice vsled pomanjkanja blaga pod nobenih pogojev ne bode izdajala novih. Tudi zapadlih izkaznic ne bode zamenjavala, ker je dolžnost vsake stranke, da gre pravočasno po moko, sladkor itd.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Generalni zastop banke »Slavije« v Ljubljani javlja, da je danes v Gornji Šiški, na Planinski cesti št. 197 po dolgi, mučni boleznj preminul njegov večletni uradnik, gospod

Ivan Jeršan

Pogreb njegov bo v četrtek, ob 3. uri popoldne iz hiše Zaloti jk Sv. Križu.

Čast njegovemu spominu! 7756

V Ljubljani, dne 18. grudnia 1918.

S tužnim srcem naznanjamo žalosno vest, da je naš ljubi, nepozabni sin, soprog, oče, brat, svak in stric, gospod

Franjo Žagar

vleindustrialec in veleposestnik

po kratki in mučni boleznj, 37 let star, nagoma preminul 16. t. m. ob 8½/2 uri zvečer na Rakeku.

Pokopani bode v sredo 18. t. m. popoldan. 7777

Žalujoči ostali.

Umrl je v Pazinu v Istri okrog 1. decembra 1918 naš dragi, srčno ljubljani sin in brat

Jože Volaušek

nadgeometer.

Španska bolezen ga je spravila v prezgodnji grob. Natančnejših podatkov radi sedaj tam vladajočih razmer še nismo mogli dobiti.

Prežalostno to vest naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancom

Žalujoča rodbina Volaušek.

Radna pri Sevnici, 16. decembra 1918.

Vsem sorodnikom, znancom in prijateljem javimo pretužno vest, da je dne 14. decembra 1918, po dolgi mukopolni boleznj, mirno v Gospodu zaspala naša dobra mati

Neža Židan,

posestnica v Brezicah.

Za obilne izkaze sočutja: Bog plačaj!

7725

V Brezicah, dne 17. decembra 1918.

Rodbina Židan.

Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom in znancom, da je naš neizmerno ljubljani soprog, oz. oče, stric, svak, zet, gospod

Ivan Jeršan

uradnik »Banke Slavije«

včeraj 16. t. m. ob pol 5. uri popoldne, po dolgi in mučni boleznj, večkrat previden s sv. zakramenti, v 49 letu starosti izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb našega nepozabnega in nenadomestnega se bo vršil v četrtek, 19. t. m. iz hiše žalosti, Sp. Šiška 197, na pokopališču Sv. Križu.

V Ljubljani, 17. decembra 1918.

Žalujoča rodbina Jeršanova.

